

Михайло Бринько

Той, хто вперше вирушає в похід, піднімається на гору, потребує провідника, який вже ходив у такі походи і може навчити цьому новачків. Вибираючи собі таких людей, ми очікуємо, що вони будуть професіоналами своєї справи, аби ми могли успішно досягти своєї мети. Такими ж провідниками, хіба що в духовному житті, є духовні отці (матері).

У Катехизмі УГКЦ «Христос – наша Пасха» читаємо: «У своєму служінні духовний отець (матір) покликаний вести своїх духовних дітей дорогою святості. Разом з проповіддю Слова Божого і благодатним освяченням людини у Святих Таїнствах, духовне наставництво є одним із важливих видів служіння Церкви в справі нашого спасіння. Воно полягає в опіці над ними в їхньому духовному зростанні, визначає весь шлях християнського життя» .

Хто може бути духовним отцем?

Духовне отцівство – це дар Святого Духа, воно за своєю суттю є харизматично-профетичним. Проте між профетичним та інституційним служінням в Церкві немає чіткої межі, обидва служіння можуть тісно переплітатися. Священик може бути духівником як у Таїнстві Покаяння, так і в духовній бесіді. Церква дуже відповідально ставиться до цього служіння. Тому після свячень священик може приймати сповідь лише отримавши спеціальне благословення єпископа. Це право він одержує після того, як єпископ переконається в тому, що отець може духовно провадити вірних . Духовними отцями (чи матерями) можуть бути не обов'язково священики, але й особи монашого стану, які хоч і не можуть сповідати, але діляться цінним досвідом духовного життя. Усі ці особи здійснюють своє служіння з благословення Церкви.

Яка мета духовного отцівства?

Основна мета духовного отцівства (материнства) – сприяння духовному вдосконаленню особи, щоб вона досягнула святості, до якої кличе її Бог. Духовне наставництво – це коли особи з більшим духовним досвідом допомагають особам, які такого досвіду на шляху їхнього духовного вдосконалення ще не мають. Таке наставництво не може здійснюватися без благодаті Святого Духа, Який надихає наставника і просвітлює учня. Тому духовний отець має особливе завдання, адже його поради впливають на спасіння духовної дитини. Помилки при такому наставництві можуть привести до різних духовних недуг. Духівник повинен вести духовне чадо Божими шляхами; він навчає розпізнати голос Божий у її житті і вміти до Нього прислухатися. Поради духівника дозволяють духовній дитині жити у світлі Божого покликання, вони допомагають вирішувати життєві труднощі у світлі Божого задуму, допомагають не збочити на духовному шляху. Зрештою, це спільна мета як учня, так і наставника. Тому духовне наставництво завжди має відбуватися в атмосфері щирих дружніх взаємин між духовними отцем і сином .

Деякі важливі якості духовного отця

Духовний отець – сповнений Святого Духа

Духовний наставник – це особа, сповнена Святого Духа, яка «народжує» людей до Бога, адже сенс справжнього батьківства – давати життя.

Духовний отець – кардіогностик

Святий Дух, який дає життя людському духові, є тим, хто відкриває серця духовному отцеві. Це здатність проникати в таємниці сердець і розуміти приховані їх глибини, не усвідомлювані навіть самими їхніми власниками. Духівник може побачити справжню особистість, приховану від інших і від самих себе. Наставник, відкидаючи всі недоліки, зустрічається з неповторною особистістю, створеною на образ і подобу Божу. Така здатність (прозорливість) і називається плодом благодаті Святого Духа .

Духовний отець робить тягарі духовного чада своїми

Духовний батько від щирого серця любить своє духовне чадо, що спонукає робити його тягарі своїми. Про одного із таких духівників сказано: «У ньому була любов, і багато хто приходив до нього». Це є чи не найосновніша ознака будь-якого батьківства. Бачення глибини людського серця без любові виявиться швидше згубним, ніж плідним. Хто не здатний любити інших, не зможе їх зцілювати. Любити – допомогти нести тягарі іншому. «Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закон Христа» (Гал 6,2). Для справжнього духівника недостатньо просто дати пораду, він повністю проникає своєю душею у душу духовних дітей, а їхнє життя стає його життям. Він має обов'язок молитися за них, і це заступництво є надзвичайно важливим для них. Його обов'язком також є взяти на себе їх скорботи і гріхи, понести на собі їхню провину і відповідати за них на Страшному Суді .

Небезпеки, які можуть виникнути в духовному наставництві

Духовний отець не може замінити Христа. Він не має прив'язувати якимось чином до себе духовних дітей. Це, напевно, призвело би до патологічної залежності від нього, а тому – до справжньої перешкоди у духовному поступі. Духівник не повинен вимагати, щоб людина беззаперечно робила те, що він скаже, але щоб вона слухала поради, в молитві роздумувала над порадою і дійшла, врешті, до рішення, яке може бути навіть протилежним до його поради. Тобто духівник має зробити так, щоб «заразити» людину духовними думками, а в роздумах людина сама могла знайти правильне рішення .

Як потрібно вибирати духовного отця?

Християнин вільно обирає духівника як провідника на спільній дорозі спасіння, яку обое долають в атмосфері приязні й довіри . До вибору духівника треба підходити відповідально. Іван Ліствичник зазначає: «Перш, ніж прихилити свою шию перед кимось, треба придивитися до нього, щоб часом замість лікаря не потрапити до хворого» . Найперше потрібно випрошувати в Бога, щоб Він послав нам істинного мужа, здатного добре настановляти душі. Якщо у нас є хтось на приміті, потрібно спершу приглянутись до нього. Подивитися, як він провадить своїх духовних дітей, чи нав'язує свою думку, чи наполягає на тому, що його порада мусить бути виконана, чи залишає простір для свободи. Духовний батько має засвідчувати свою любов до Бога, розуміти Святе Писання, він не є поблажливий до гріха і нічого не ставить вище за Бога. Варто зазначити, що потенційним духовним батьком може стати ваш парох, хоча можна мати й когось іншого.

Які питання можна ставити духівнику?

На обговорення з духовним отцем потрібно виносити такі питання: щодо молитовного правила, боротьби з пристрастями, також можна вести бесіди на різні життєві теми. З часом духівник вивчає своїх дітей і знає, які «духовні рецепти» виписувати, бо до кожного потрібен індивідуальний підхід.

Якщо ви є ще в пошуках духовного отця, то волю Божу стосовно його вибору можна відчитати у роздумах над Святим Письмом з коментарями Святих отців Церкви і беручи активну участь у богослужіннях.

Підсумовуючи, можемо сказати, що духовний провід є дуже потрібним кожному з нас. Духівник не просто веде нас на якусь гору, а провадить нас до життя у Бозі. Якщо ми хочемо досягнути такої цілі, нам може допомогти досвід і молитва тих, хто знає, як це зробити. На цьому наголошує й Апостол народів, звертаючись до Коринтян: «Бо хоч би ви мали тисячі учителів у Христі, та батьків небагато; бо я вас породив через Євангеліє в Христі Ісусі» (1Кор 4,15).

Михайло БРИНЬКО, Духівник. Той, хто веде мене до Бога // СЛОВО №1 (77)